

УДК: 37.013.42:364.08

Демиденко Т. М.

к. п. н., доцент кафедри
соціальної роботи і соціальної педагогіки,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького, Україна

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Стаття присвячена аналізу змісту поняття «професійна компетентність» соціального працівника, «емоційна компетентність» соціального працівника. Уточнена структура професійної компетентності соціального працівника. Проаналізовані зв'язки між поняттями «емоційний інтелект», «емоційна компетентність», «емоційна культура» соціального працівника. Досліджено рівні емоційного інтелекту (емоційної компетентності) майбутніх соціальних працівників.

Ключові слова: компетентність; професійна компетентність соціального працівника; емоційна компетентність; емоційний інтелект; емоційна культура.

Постановка проблеми. Вдосконалення системи професійної підготовки соціальних працівників зумовлює науковий інтерес до дослідження проблеми професійної компетентності соціальних працівників та умов її формування у вищій школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічні та практичні аспекти професійної підготовки майбутніх соціальних працівників досліджуються у роботах С. Архипової, О. Безпалько, А. Капської, О. Карпенко, І. Козубовської, Л. Міщик та ін. Дослідженню компетентнісного підходу в освіті та професійній діяльності присвячені праці вітчизняних і зарубіжних вчених: Н. Кузьміної, Н. Брюханової, І. Зимньої, О. Маркової, Л. Мітіної та ін. Професійна компетентність соціальних працівників аналізується О. Карпенко [9; 10], В. Дударьовим [2], Н. Горішною [5], Д. Годлевською [6] та ін. Предметом дослідження стали окремі складові професійної компетентності соціальних працівників, а саме: Д. Годлевська, А. Капська (комунікативна компетентність), О. Тополь (здоров'язберігаюча компетентність), Л. Вольнова (соціокультурна компетентність), Я. Верещинська, Ю. Глигало (соціально-перцептивна компетентність) та ін. Водночас недостатньо дослідженою залишається структура професійної компетентності соціальних працівників та окремих її компонентів, зокрема емоційної компетентності.

Мета статті. Метою статті є вивчення особливостей розвитку емоційної компетентності (емоційного інтелекту) у структурі професійної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери в умовах їх професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. Термін «компетентний» походить від латинського *competentia* – обізнаний, тямущий, кваліфікований, авторитетний, досвідчений у певній галузі. Компетентний – володіючий здібностями, знаннями, практичними вміннями і навичками; такий, що має досвід діяльності у певній галузі. Цей синонімічний ряд дає можливість визначити зв'язки цього поняття з іншими термінами – «знання», «здібності», «вміння», «досвід».

І. Зимня розрізняє три основні групи компетентностей: 1) компетентності, що відносяться до самої особистості; 2) компетентності, що відносяться до взаємодії з іншими людьми; 3) компетентності, що відносяться до діяльності людини. Остання група компетентностей об'єднується поняттям «професійна компетентність».

Узагальнюючи визначення професійної компетентності, запропоновані різними авторами (В. Дударьовим, Н. Брюхановою, Н. Кузьміною, І. Зимною та ін.), ми

розглядаємо останню як складну інтегровану цілісну характеристику (якість, властивість) особистості, що включає окремі складові та визначає спроможність професіонала доцільно і ефективно розв'язувати професійні завдання. Іншими словами, професійно компетентний – здатний виконувати професійну діяльність. Поняття компетентності завжди пов'язано з певною областю діяльності, тому вивчення її ґрунтується на особливостях певної професії.

Розробляючи проблему професійної компетентності соціальних працівників варто проаналізувати аналогічні дослідження у суміжних наукових галузях. Професія соціального працівника відноситься до професій типу «людина – людина», в яких професійна діяльність здійснюється через процес спілкування. У зв'язку з цим, інтерес для нашого дослідження складають наукові праці щодо вивчення професійної компетентності педагогів, психологів тощо.

У структурі професійної компетентності науковці Н. Кузьміна, А. Маркова, Н. Горішна [3; 4; 5] виділяють 4 – 5 підвидів або елементів.

Так, у дослідженні Н. Кузьміної [3], присвяченому професійно-педагогічній компетентності викладачів і майстрів виробничого навчання, компетентність визначається як властивість особистості, яка дозволяє продуктивно розв'язувати навчально-виховні завдання.

Аналіз професійно-педагогічної компетентності дослідниця проводить, розглядаючи процес педагогічної діяльності як процес спілкування. До складу елементів педагогічної компетентності дослідниця включає: спеціальну і професійну компетентність у галузі спеціальності і професії; методичну компетентність у галузі способів формування знань, умінь учнів; соціально-психологічну компетентність у галузі процесів спілкування; диференційно-психологічну компетентність у галузі мотивів, спрямованості учнів; аутопсихологічну компетентність у галузі переваг та недоліків власної діяльності і особистості.

Соціально-психологічна компетентність тлумачиться Н. Кузьміною як здатність індивіда ефективно взаємодіяти з оточуючими його людьми в системі міжособистісних стосунків. Соціально-психологічну компетентність Н. Кузьміна розглядає як сукупну характеристику, яка включає соціально-перцептивну, пов'язану з когнітивною та емоційною сферами особистості і комунікативну складові. Соціально-перцептивна компетентність відповідає внутрішньому компоненту процесу спілкування і пов'язана з умінням визначати і враховувати у спілкуванні емоційні стани співрозмовників. Комунікативна, у свою чергу, стосується зовнішньої частини процесу спілкування і включає особливості зовнішньої поведінки людини у спілкуванні.

Диференційно-психологічна компетентність полягає у обізнаності педагога щодо індивідуальних особливостей (здібності, воля, характер) кожного учня, аутопсихологічна – усвідомлення педагогом способів професійного самовдосконалення, рефлексія себе як особистості та власної діяльності. Як стверджує Н. Кузьміна, формування аутопсихологічної компетентності відбувається на базі соціального інтелекту. Соціальний інтелект Н. Кузьміна розглядає як стійку здатність розуміти самого себе, а також інших людей, їх стосунки і прогнозування міжособистісних подій. Як зазначає дослідниця, його формуванню сприяє сенситивність – особлива чутливість, яка має емоційну природу, до психічних станів, прагнень, цінностей і цілей як власних, так і інших людей. Таким чином, основними елементами професійної педагогічної компетентності за Н. Кузьміною є: спеціальний, методичний, психологічний.

В. Голочек [13] до структури психологічної компетентності професій типу «людина-людина» відносить такі складові: соціально-перцептивну (знання людей, отримані завдяки власній спостережливості, чутливості); соціально-психологічну

(знання закономірностей і стереотипів поведінки людини, як члена соціальної групи); комунікативну (знання методів ефективного спілкування); психолого-педагогічну (знання методів і засобів здійснення впливу); аутопсихологічну (самопізнання, самооцінка, самоконтроль емоцій).

У структурі професійної компетентності вчителя А. Маркова [4] виділяє спеціальну (високий рівень професійної діяльності, проектування власного професійного розвитку), соціальну (володіння прийомами професійного спілкування, здатність до ефективного співробітництва), особистісну (володіння прийомами самовираження, здатність до саморозвитку, протидія професійній деформації особистості) і індивідуальну (володіння прийомами самореалізації і розвитку особистості у межах професії, здатність до раціональної організації процесу власної праці) види професійної компетентності.

Н. Горішна [5], розглядаючи структуру компетентності соціального працівника відповідно до етапів взаємодії його з клієнтом та/або соціальними групами, виділяє наступні її компоненти: компетентність сприйняття (передбачає проведення спостереження, аналізу, постановку діагнозу), компетентність взаємодії (успішне встановлення взаємовідносин та здійснення діяльності), комунікативну компетентність (встановлення контакту з клієнтом, налагодження довірливих, доброзичливих відносин) і рефлексивну компетентність (реконструкція процесу надання допомоги, метою якої є переконатись у правильності зробленого або того, що можна буде зробити).

О. Лещинський аналізує тенденцію зміни компетентностей соціального працівника у зв'язку з новою промисловою революцією. Дослідник вважає, що крім загальних компетентностей, що лежать в основі багатьох професій, необхідними для соціальних працівників є спеціальні компетентності, зокрема: соціальний інтелект, емоційний інтелект, функціонально-ресурсне креативне мислення, здатність до співпраці з психологами, програмістами, соціологами, юристами.

Таким чином, більшість дослідників у складі професійної компетентності соціальних працівників виділяють дві групи складових: компетентності загальні, необхідні у будь-якій професійній діяльності, та компетентності, що враховують особливості цієї професії. Відповідно цьому структуру професійної компетентності соціальних працівників пропонуємо розглядати як сукупність наступних компетентностей: спеціальної, пов'язаної із змістом і специфікою соціальної роботи; методичної (технологічної), пов'язаної із вибором способів дій, рішень у процесі надання соціальних послуг; психологічної. Остання включає декілька компетентностей: соціально-психологічну (соціально-перцептивну і комунікативну), диференційно-психологічну та аутопсихологічну.

Під час підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери достатня увага приділяється формуванню набору компетентностей, що входять у спеціальну і методичну складові, оскільки вони передбачають наявність теоретичних і практичних знань, професійних умінь. Формування психологічної складової професійної компетентності соціального працівника потребує виробничих умов, які у вищій школі лише частково забезпечуються навчальними і виробничими практиками.

У складі психологічної компетентності ми вирізняємо дві сфери: когнітивну та емоційно-вольову. Оскільки основу професійної діяльності соціального працівника становить спілкування, то саме його емоційна компетентність впливатиме на успішність власної професійної діяльності та забезпечуватиме ефективну міжособистісну взаємодію з іншими людьми.

Дослідженню емоційної компетентності, емоційного інтелекту, емоційної культури присвячені роботи вітчизняних і зарубіжних вчених. Як показує теоретичний аналіз, немає узгодженої позиції дослідників щодо визначення їх змісту.

Емоційний інтелект людини тлумачиться як: можливість занурення у власні емоції для усвідомлення та відчуття їх; а також необхідність раціонального аналізу емоцій та прийняття рішень щодо управління ними [8]. Розглядаючи емоційний інтелект як сукупність розумових здібностей, що є передумовою успішної діяльності в певній галузі (А. Біне), виділяють наступні його складові (П. Саловей):

- 1) здібність до самоспостереження, відстеження, усвідомлення та аналізу власного емоційного стану;
- 2) здатність до самоконтролю, швидкого відновлення власного стабільного емоційного стану, самозаспокоєння, позбавлення почуття страху, пригніченості, роздратування;
- 3) здатність до управління спонтанними емоційними імпульсами, уміння відмовитись від миттєвого результату на користь довготривалих цілей;
- 4) емпатія – здатність відчувати та розуміти почуття інших, сприймати приховані (неусвідомлені) емоційні повідомлення співрозмовників, що дозволяє зрозуміти потреби, бажання інших людей;
- 5) здібності до побудови стосунків з іншими – саме вони впливають на ставлення інших людей до особистості, налагодженню контактів та можливості ефективної взаємодії з ними, об'єднання людей навколо себе.

Введення поняття «емоційного інтелекту» можна розглядати як спробу дослідити механізми контролю та управління емоційною сферою з допомогою інтелектуальних здібностей.

Отже, поняття «емоційний інтелект» визначається через психологічне поняття «здібності» – розвинені задатки, рівень його розвитку генетично детермінований. Це дозволяє науковцям К. Саарні, І. Андреєвій підкреслити суттєву розбіжність між термінами «емоційний інтелект» та «емоційна компетентність». Якщо емоційний інтелект детермінований спадково, то емоційна компетентність формується в соціальному оточенні. На думку І. Андреєвої [8], її формування залежить від впливу сім'ї, ровесників, школи, ЗМІ, соціальних сценаріїв та ін. Тому при розгляді змісту емоційної компетентності, на наш погляд, доречніше вживати поняття «здатності» (сформовані і розвинені у особистості уміння, напрацьований досвід в усвідомленні та регулюванні емоційної сфери).

На наш погляд, поняття «емоційної культури» достатньо чітко сформульовано О. Сергєєвою, яка відзначає, що емоційна культура – це цілісне динамічне особистісне утворення, представлене системою знань про емоції та їх розвиток, способи їх аналізу і управління ними; спрямованих на адекватність реагування, емоційну відкритість, емпатію та здійснення емоційної підтримки оточуючих. Емоційна культура включає як суспільно цінні, так і особистісно значимі компоненти, регулюється загальноприйнятими нормами вираження емоцій. Загальноприйняті соціокультурні норми накладають обмеження на прояви емоцій; сама особистість теж може стримувати прояви власних переживань через певні уявлення, що сформувалися внаслідок виховання. Таким чином, поняття емоційної культури ширше, базується на емоційному інтелекті та емоційній компетентності особистості

Нам імпонує думка В. Федорчука [14] про те, що відсутність емоційної компетентності у психолога, перетворює його взаємодію із клієнтом у рольову гру, в якій психолог більше спирається на власні фантазії, ніж на відчуття реального внутрішнього емоційного стану клієнта. Для соціального працівника також важливим є розвиток цієї інтегральної якості особистості.

З метою здійснення оцінки рівнів сформованості емоційної компетентності у студентів, майбутніх соціальних працівників, нами було проведено опитування за методикою оцінки емоційного інтелекту, запропонованої Н. Холлом. Діагностувались

такі складові емоційного інтелекту (емоційної компетентності), як: емоційна обізнаність (усвідомлення власних почуттів і переживань); управління власними почуттями і емоціями; самомотивація, емпатія, усвідомлення почуттів і переживань інших людей та управління ними, здатності розуміти емоції і керувати емоційною сферою. Результати дослідження подані у таблиці 1.

Результати опитування показали недостатність усвідомлення власних емоцій, почуттів, емоційних станів більшістю респондентів (35,1 на низькому, 47,4% – на середньому рівнях). 80,7% респондентів має недостатньо розвинені уміння управління власними емоціями, відчуває труднощі щодо: опору емоційному тиску з боку інших людей, трансформації власних негативних переживань, самозаспокоєння. Більшість респондентів оцінюють достатню розвиненість власних емпатійних здібностей (на середньому рівні – 50,95%, на високому – 26,3%) та самомотивацію (на середньому рівні – 42%, на високому – 17,5%).

Таблиця 1.

Рівні емоційного інтелекту за методикою Н. Холла

Рівні	Шкала «Емоційна обізнаність», %	Шкала «Управління власними емоціями», %	Шкала «Самомотивація», %	Шкала «Емпатія», %	Шкала «Розпізнавання емоцій інших людей», %	Інтегративний рівень емоційного інтелекту, %
Високий	17,5	1,7	17,5	26,3	17,5	–
Середній	47,4	17,5	42	50,9	54,4	45,4
Низький	35,1	80,7	40,4	22,8	26,3	54,4

Разом із тим, більшість опитаних виявили впевненість у власних силах щодо розпізнавання емоцій інших та легкого впливу на їх емоційну сферу; не пов'язуючи усвідомлення власного емоційного стан та його регулювання з можливостями зовнішнього впливу на інших людей. Одержані результати інтегративного рівня розвитку емоційного інтелекту (емоційної компетентності): 26,7% на низькому рівні, 54,4% – на середньому рівні свідчать про можливість їх подальшого розвитку у майбутніх соціальних працівників процесі професійної підготовки.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Емоційна компетентність виступає важливою і необхідною складовою професійної компетентності соціальних працівників; являє собою динамічне особистісне утворення, яке можна цілеспрямовано розвивати і удосконалювати. У межах даної проблематики необхідним є вивчення умов формування і розвитку емоційної компетентності майбутніх фахівців соціальної сфери.

Список використаної літератури

1. Архипова С. Компетентнісний підхід до професійної підготовки фахівців у галузі соціально-педагогічної діяльності. *Вісник Львів. ун-ту: Педагогіка*. 2009. Вип. 25. Ч. 1. С. 99–105.
2. Дударьов В. В. Професійна компетентність соціальних працівників: методи управління. *Грані*. 2015. № 4(120). С. 27–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2015_4_ (дата звернення 15.12.2017).
3. Кузьміна Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. Москва: Высш.шк., 1990. 119 с.
4. Маркова А. К Психология профессионализма. Москва, 1996. 312 с.
5. Горішна Н. Професійна компетентність соціального працівника як складова його фахової підготовки. *Науковий вісник Ужгородського університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2009. № 16–17. С.114–117.
6. Годлевська Д. М. Формування професійної комунікативної компетентності майбутніх соціальних працівників в умовах педагогічного університету. URL: http://referatcentral.org.ua/other_load.php?id=1203&startext=4 (дата звернення 15.12.2017).
7. Соловей Т. В., Чайковський М. Є. Змістовні компоненти професійної компетентності соціального працівника інклюзивного закладу освіти. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2013. №1(7). С. 220–224.
8. Андреева И. Н. Эмоциональный интеллект как феномен современной психологии. Новополюцк:

- ПГУ, 2011. 388с. URL: <http://www.psu.by/images/stories/spf/personal/andreeva/emocionalnyj-intellekt-kak-fenomen-psihologii.pdf> (дата звернення 15.12.2017).
9. Карпенко О. Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науково-методичний та організаційно-технологічний аспект: Монографія. URL: <http://ww.dissser.com.ua/content/349640.html> (дата звернення 15.12.2017).
  10. Карпенко О. Зміст та структура професійної компетентності соціального працівника. *Соціальна педагогіка: теорія і практика*. 2006. № 4. С 54–59.
  11. Тополь О. І. Здоров'язберігаюча компетентність як складова професіоналізму соціального працівника. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Педагогіка*. 2011. № 4. С. 72–78.
  12. Глигало Ю. В. Соціально-перцептивна компетентність майбутніх фахівців соціальної сфери в процесі професійної підготовки. *Теорія та методика управління освітою*. 2010. № 5. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11glispt.pdf> (дата звернення 15.12.2017).
  13. Толочек В.А. Современная психология труда: учебн. пособие. СПб.: Питер, 2005. 479 с.
  14. Федорчук В. М. Емоційна компетентність психолога. *Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць*. Київ: ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. 2012. Випуск 17. С. 623–630.

References

1. Arkhipova, S. (2009). Competitive approach to professional training of specialists in the field of social and pedagogical activities. *Visnyk of Lviv University: Pedagogy*. 25. Part 1, 99–105 (in Ukr.)
2. Dudarov, V. V. (2015). Professional competence of societal practices: management methods. *Hrani*. 4(120), 27 – 32. Retrieved 15/12/2017, from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2015_4_7 (in Ukr.)
3. Kuzmyna, V. (1990). The professionalism of the teacher's personality and the master of industrial training M., (in Russ.)
4. Markova, A. K. (1996). Psychology of professionalism M., (in Russ.)
5. Horishna, N. (2009). Professional competence of the societal pravivnik yak warehouse yogo faculty training *cientific herald of Uzhhorod University: Series «Pedagogy. Social work»*. 16 – 17, 114 – 117 (in Ukr.)
6. Hodlevska, D. M. *Formuvaniya profesiojnogo komunikativnogo kompetentnosti majbutni sotsialnyh pračivnikiv in umovah pedagogical university*. Retrieved 15/12/2017, from: http://referatcentral.org.ua/other_load.php?id=1203&startext=4 (in Ukr.)
7. Solovei, T. V. (2013). Substantive components of the professional competence of a social worker of an inclusive institution of education. *Collection of scientific works of the Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University of Ukraine*, 1(7), 220 – 224 (in Ukr.)
8. Andreeva, Y. N. (2011). *Emotional intelligence as a phenomenon of modern psychology* Novopolotsk: PHU. Retrieved 15/12/2017, from: <http://www.psu.by/images/stories/spf/personal/andreeva/emocionalnyj-intellekt-kak-fenomen-psihologii.pdf>. (in Russ.)
9. Karpenko, O. H. (2008). *Professional training of social workers in the conditions of university education: scientific-methodical and organizational-technological aspect*: Monograph. Retrieved 15/12/2017, from: <http://ww.dissser.com.ua/content/349640.html> (in Ukr.)
10. Karpenko O. (2006) Content and structure of professional competence of a social worker. *Social pedagogy: theory and practice*. 4, 54-59 (in Ukr.)
11. Topol, O. I. (2011). Health preserving competence as a component of the professionalism of a social worker. *Scientific notes of the Ternopil National Pedagogical University named after. V. Hnatyuk. Pedagogics*, 4, 72-78 (in Ukr.)
12. Hlyhalo, Yu. V. (2010). Social-perceptual competence of future specialists of the social sphere in the process of professional training. *Theory and methodology of education management*. Retrieved 15/12/2017, from: <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11glispt.pdf> (in Ukr.)
13. Toloček, V. A. (2005). *Modern psychology of labor*. St. Petersburg: Pyter, (in Russ.)
14. Fedorchuk, V. M. (2012). Emotional competence of a psychologist. Problems of modern psychology: Collection of scientific works. Kiev: PNU imeni Ivana Ohienka, Instytutu psykholohii im. H.S. Kostiuksa NAPN Ukrainy, 17, 623 – 630 (in Ukr.)

Demydenko Tetyana,

Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytsky, PhD,

Associate Professor of the Social Work and Social Pedagogy Department

DEVELOPMENT OF FUTURE SOCIAL WORKERS' EMOTIONAL COMPETENCE IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL EDUCATION

Introduction. *The article deals with the scientific problem of emotional competence development within the limits of future social workers' professional competence.*

Purpose. Study of levels and opportunities for the development of social workers' emotional competence in the process of their professional training.

Methods. Theoretical – analysis of sociological, psychological and pedagogical literature in order to determine the meaning of the concepts "competence", "professional competence of a social worker", "emotional competence" of a social worker, studying their structural components; synthesis, comparison, systematization, generalization in order to substantiate the theoretical positions of the research; empirical – observations, methods for evaluating emotional intelligence (emotional competence), suggested by N. Hall.

Results. The content of the concept "professional competence of a social worker", "emotional competence of a social worker" is specified, and the levels of emotional intelligence (emotional competence) of future social workers are investigated.

Originality. The structure of professional competence of a social worker as a set of the following competencies is offered: a special, related to the content and specifics of social work; methodological (technological), associated with the choice of professional methods of action, decisions in the process of providing social and psychological services. The latter includes several competencies: socio-psychological (social-perceptual and communicative), differential-psychological and autopsychological.

As part of the psychological competence of a social worker, we distinguish two areas: cognitive and emotional-volitional. The emotional-volitional sphere of social worker's professional competence can be described with the help of the concepts of "emotional intelligence", "emotional competence", "emotional culture".

Conclusion. The results of studying the future social workers' level of emotional competence showed the necessity to study the conditions of formation and development of this integrative quality of personality in the process of their professional education.

Keywords: competence; professional competence of a social worker; emotional competence; emotional intelligence; emotional culture.

Одержано редакцією 02.01.2018 р.
Прийнято до публікації 09.01.2018 р.

УДК 373.2.011.3-051:017

Зозуляк-Случик Р. В.,
к. п. н, доцент кафедри
соціальної педагогіки та соціальної роботи,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, Україна

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Глобалізаційні, трансформаційні процеси, що відбуваються у сучасній вищій освіті зумовили безпрецедентні зміни, де професорсько-викладацький склад має нести певну відповідальність за рівень професійних знань, їх якість, що ґрунтуються на базових академічних і етичних цінностях. У статті окреслено сутність процесу формування професійної етики майбутніх соціальних працівників в університетах. Виявлено усесторонні підходи до дефініції «концепція» у науковій сфері.

Детально обґрунтовано концепцію формування професійної етики майбутніх фахівців соціальної роботи в університетах. Розглянуто нормативно-правову основу даної концепції. Подано принципи та положення, що стали основою розроблення концепції формування професійної етики майбутніх фахівців соціальної роботи концепції.

Визначено мету концепції, яка полягає в обґрунтуванні системи формування професійної етики майбутніх соціальних працівників університетів, спрямованої на